

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Helyben: Vidéken:
 Egy óra . . . 1 kor. Egy óra . . . 1 kor. 50 fill.
 Negyedévre . . . 3 . . . Negyedévre 4 . . . 50 .

Felolvasó szerkesztő:
IFJ. MÓRICZ PÁL.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Piac-utca 47. és 49. szám.

Debreczen költségvetése.

Az ország leggazdagabb városa Debreczen és mégis 36%^o pótdadót kénytelen fizetni a polgársága és a közterhek még emelkedni fognak, mert a város adósságai szédületes módon szaporodnak és a közel jövőben még inkább szaporodni fognak, mert a város fejlődésével szédületesen növekszenek az igények is. Folyton újabb intézményeket lesz kénytelen a város létesíteni, ha a természetes fejlődését nem akarja megakasztani. Azok pedig rengeteg befektetéseket igényelnek, a fentartása is állandóan terhelni fogja a város költségvetését.

Eddig még csupán 17 millió a város adóssága, de pár év múlva már újra konvertálni fognak, mert megint kell majd néhány milliócska. Ne gondolja senki, hogy a 17 millióból mindenre telni fog, sőt nagyon is kevésnek fognak az egyes intézmények létesítésére szánt összegek bizonyulni. Vizvezetésekre és csatornázásra előreláthatólag nem lesz elég a 2.700.000 korona, ha pedig garasoskodni fognak

és nem 50 esztendőre előrelátóan építkeznek, akkor 15 év múlva akár újra kezdheti a város az építkezést.

Nagy baj, hogy a tanácsnak nincs semmi tervezete a jövőre és a tanácsban nincs egyetlen ember sem, aki irányt mutatna a város jövő életének 20—30 esztendőre. Elközigazgatják valahogy évről-évre a várost, megállapítják a bevételeket és kiadásokat, beszédi a jövedelmet és el is költi a tanács, egyébbel nem gondol. Az a város szerencsétlensége, hogy sorsát szürke átlag-emberek irányítják és ami még szomorubb, hogy a köztörvényhatósági bizottságban sincs, aki a város életét ismerné és bőven bugyogó erőforrásainak okos felhasználására tudná terelni a tanács figyelmét. Az egyéni önző érdekek azonban kielégítést találnak, mert a közérdek komoly szolgálata ismeretlen fogalom Debreczenben. A párt, az érdekcsoportok érdekei tolokodnak mindig a közérdek elé.

Hajdanán nem volt. A régi Debreczen tanácsa, amely századok viharai között, amikor az egész ország

sínylette a német és török uralom gazdaságait, vagyont és tekintélyt szerzett, nem úgy intézte a város sorsát, mint a mostani. Régente is sokat alkotott a város, de nem csinált adósságot, hanem vagyont szerzett mellette. **Most se volna szükség adósságcsinálásra, ha helyes volna a városi politika.** Most sincs semmi szükség arra, hogy derűre-borura építkezzünk és a fejlődés alapja az adósságcsinálás legyen. Tessék 20—30 évre beosztani az új intézmények létesítését és csak addig nyújtózkodni, ameddig a takaró ér.

Mért fizessen a város közönsége 65 év alatt a most kapott 17 millióért 45—50 milliót, mikor a törlesztésre szánt évi összegből 20 év alatt fokozatosan létesítheti minden megterhelés nélkül mindazon intézményeket, amelyekre égetően szüksége ma sincsen, hiszen ezek nélkül századokig fennállott Debreczen. Más városokban, ha létesíteni akarnak valamit 10—20 évig gyűjtik rá a pénzt és a város költségvetésébe aránylagosan beillesztik a rászánt összeg részleteit és mikor a pénz együtt van, akkor

Barangolások.

V.

A mi képzeletünkben az oláhfalu zsupfedeles sárviskók vagy gerendaházak kisebb vagy nagyobb számú tömkelegéből áll factoronnyal vagy anélkül. Magát az oláht pedig, piszkos, czondrás madárijesztőnek ösmerjük, a kinek medvelépte és morgolódása sok olcsó tréfához szolgáltat gyújtóanyagot.

A Nagyszebenhez közelfekvő Szelistye-névű oláhközség másképet mutat. A természetével kirakott partu folyócska két részre osztja eme gazdag oláh falut, melynek utca sorait csinos emeletes és földszintes házak ékítik; ha jól emlékszem: még az iskola is emeletes ott, pedig oláh iskola.

Jó mód, elégedettség, tisztaság jellemzik külsőleg a tetszetős oláhfalut, amelynek a legszebb nevezetességét mégis a nők, a szépséges szelistyei nők képezik. Megkísértem, pár halványképet festek ezekről a hamvas virágszálakról.

Eppen nyári vásár volt, amikor magyar és oláh urakkal, a nagyszebeni érsek előző-kény és kedves modoru titkáranak, doktor Praca szentszéki ülnöknek kalauzolása mellett Szelistyre rándultunk.

A falu tréfás pennája, a ki maga is telivér oláhember és a gonosz nyelvek szerint külön jegyzéket vezet a falu szépségeiről, jóízű kifejezésekkel fűszerezve magyarázta, hogy ezt a vásárt asszony-vásárnak nevezik, nem valami kétértelmitől okokból, hanem mert ilyenkor a szelistyei és közvidéki oláh férfiak kint a hegyek között vagy Romániában keresik a téli kenyeret és erre a vásárra az oláh asszonyok, a lányok férfi nélkül szoktak felgyülni. Mondhatom, hogy a királyok, a császárok udvarában nincsen ilyen gyönyörű gyülekezet, mint ezek a pórnök.

Á társaság hívácsolt, hogy menjek fel a falu melletti hegyoldalra, valami régi toronyhoz, onnét remek széttekintés nyílik a tájra.

— Nem megyek én a hegyre, ennél szebbet úgy sem láthatok sehoh, mondám és gyönyörködve sétáltam fel s alá a szelistyei asszonyvásárban.

Majd az egyik, majd a másik csoportnál állottam meg. A tolmácsom alig győzte tolmácsolni a szépséges oláh lánykáknak, menyecskeknek bókjaimat, mert megvallom, bár sokfelé megfordultam, ennyi bájos szép nőt még nem láttam együtt.

Nagy, kerek szemöket ártatlanságával igéző, természetes kaczkisággal fordították az emberre. Piros, piczi telt ajkuk gerlicze módon kaczagott és fehér aprófoguk, mint harmatcsöpp ragyogott ki a piros ajkak közül.

A menyecskekét a fejletebb idomról ösmerhetni fel. Meg hogy bátrabbak. Egyébként bájos fejkön menyecskekének, mint lánynak koszoruba kötve a dus, selymes hajazat.

Az arcuk gyöngén rózsázott, szeplőtelen, barnvas hófehér arc, melyből sötét-kékszemek vagy fekete szemek nevetnek, ragyognak a megigézett emberre. Rezegős selyem pilla, ives szemöldök, hollóskékbe játszó fekete haj egészítik ki a kecses orru, piczi száju fejképet. De gyakori, hogy a fekete hajhoz sötét kékszemek, a tömött, sötét szőke hajhoz nagy fekete szemek mutatnak ingerletes szép képet.

Fülök rózsás, apró fülecske. Piczi lábakon fekete harisnya feszül a kivágott lakk-vagy füzös cipőcskékből. Fekete selyem pruszlikot, hófehér dudord ingvállat, a fehér vászon alsó fölött elől s hátul himzett fekete selyem kötöket, katrinczákat viselnek és miként az özikének könyed, rengő ringó a

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer:

tüdőbetegeknél, légzőszervek hurutos bajainál ugymint **idült bronchitis, számarhurut** és különösen **lábbadozóknál influenza után** ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerártárakban üvegenként 4.— kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg alantl czéggel legyen ellátva.

F. Hoffmann & Roche & Co. győgyészeti gyár Bécs (Sváicz.)

fognak a létesítéshez. Így őrzik meg más, előrelátó városokban a költségvetés egyensúlyát és nem csinálnak adósságot a jövő nemzedék nyakára.

Mert ne gondolja senki, hogy a város adóssága a város vagyonát terheli. **A polgárságot terheli kizárólag,** mert a pótdót fogják emelni miatta folyton és a polgárság vagyonát fogják újra verni, ha fizetni nem tud, de a város vagyona érintetlen marad. Jöhetnek pedig rossz esztendők és jönni is fognak, mert a baj sohasem jár egyedül és akkor a polgárság fogja megsínyleni a mostani, könnyelmű gazdálkodás gyászos következményeit. Hogy ez bekövetkezzék, itt volna az ideje, hogy a városi tanács gyümölcsöző létesítmények (városi takarékpénztár, zálogház, tüzkárbiztosító intézet, a Hortobágy hasznosítása, a fajúrandóságok megszüntetése stb.) alapításával Debreczen város szebb, boldogabb jövődjének vessen meg alapját.

Roskowitz Arthur.

Lujza hercegnő szökése.

Mattasich Géza feleségül veszi Lujza hercegnőt.

Köburg Lujza hercegnő ügyében nevezetes fordulat történt. A hercegnő, aki Szászországban, Elster fürdőhelyen tartózkodott eltűnt és mindezt nyoma veszett. Csak reggel vették észre, hogy a hercegnő lakosztálya üres.

Minden jel arra vall, hogy a hercegnőt *Mattasich-Keglevich* Géza vagy

lépések. Mellők szabályosan feszül a pruszlik alatt. Derekek karcsú. Üde nyulank termetők a bájos, a gyöngéd, a tubarózsaként fehér orcájukhoz minden tekintetben méltó.

Tekintetökkel, kacagásokkal megigézik a meglepődött, az ámulatra ragadott embereket az Aniczák, Mariskák, Floriczák, szelistei kis boszorkányok.

Nehezen szabadult el a tekintetem ezektől a festői jelenségektől; mert lekötő gyönyörűséggel bámultam, élveztem bennök a szépet, a tökéletest, egy fajnak a kiválóságait.

De már esteledett és az szelistei asszonyvásár szépségei is nevetgetve, kis kezökben a vásárfiát hímálva oszladoztak az utcákon, az ösvényeken szerteszéjjel hazafelé; a mi társaságunk pedig a vendégszerető, nagyműveltségű szelistei főesperes, dr. Sztrója házában pihen meg. Itt mutatták meg oláh uraink a dúsan terített fehérasztal mellett, hogy a vendégeskedésben, a barátkozásban nem igen engedik előbbre a magyart sem; mert a szelistei nótárius a tüzes erdélyi borral telt pohárral kezében egyre hangoztatja a szelistei „bor-barát” jelszót:

— Happort . . .

Ezen jelszóra a poharat fenéig kell inni és ha a társalgásba elegyített oláh-szász szavak kétségben hagytak volna is, ez a művelet meggyőzött arról, hogy mégis csak a magyar hazában vagyunk és ha egyéb szokásaink nem, de elfajulásainkban velünk együtt tartanak a nemzetiségek is.

valamelyik megbízottja szöktette meg automobilon. *Mattasich-Keglevich* a múlt héten a fürdőhely közelében látták.

Hogy történhetett a szökés?

Köburg Lujza hercegnő asszony Elsterben a Wettinerhof-fogadó első emeletén hétszobás lakást bérelt. Augusztus 11-én jött Elsterbe orvossal és ápolóval, akiket Pierson titkos tanácsos rendelt melléje, tovább egy udvarhölgygyel és három cseléddel. Az ápolónak szigorúan meg volt hagyva, hogy az előszobából tapodtat sem szabad mozdulnia s a hercegnőt pillanatra sem szabad szem elől tévesztenie.

Az ápoló néhány nappal ezelőtt észrevette, hogy több ur, nyilván *Mattasich* Géza néhány megbízottja, a hotel körül settenkedt és mintha valami irást akartak volna a hercegnő kezébe lopni. Attól fogva a hercegnő környezete megkettőztette éberségét, de az ismeretlen uraknak mégis sikerült egy papírost Lujza hercegnőhöz juttatni. Ez az irás volt a szöktetés terve.

Szerdán reggelre kelve, észrevették a hercegnő eltűnését. A kutató: mindössze a következőket derítette ki:

Szerdán éjszaka fél 2 órakor egy hölgy egy fuvarosnál kocsit rendelt s azt mondta, hogy az utazás célja *Franzensbad*. A kocsit elindult s még reggel hét óráig nem tért vissza. A fuvarost, a kocsit bérelték, a hercegnő környezete vállatvára fogta, de a kocsit vezetője semmi felvilágosítást nem tudott adni. Az udvari orvos és az udvarhölgy tudakozódtak *Aschban*, *Franzensbadban*, valamint a többi cseh és bajor határszéli községekben, de mindhiába. A fogadó körül felállított őrk, akik a hercegnőt szemmel tartották, semmit sem vettek észre.

Annyi kétségtelenné látszik, hogy a hercegnő egyedül szökött. Kísérőinek valamennyi tagja Elsterben maradt. A nyomozások szerint a fogadó előtt éjszaka **automobil várakozott, mely egyidőben indult el a kocsival. Lujza hercegnő asszony magával vitte nagyjertékű ékszerait.**

Mihelyt a hercegnő szökését fölfedezték, észrevették azt is, hogy a Wettinerhof más vendége is eltűnt; az illető gráci ur volt s csak rövid idő előtt érkezett Elster fürdőre. Azt hiszik, hogy ez az ur másokkal együtt szöktette meg a hercegnőt s ő volt az, aki Lujza hercegnővel tudatta a menekülés tervét.

Fátyol Károly cigányprimás.

Lujza hercegnő az utóbbi időben jókedvű volt, mint aki beletörődött sorsába. Naponkint megjelent estefelé a fürdő nyilvános étkező termében, ahol a fürdőzők cigányzenekar mellett szórakoztak. Lujza nagyon érdeklődött a zene iránt, sőt maga is többször rendeletet adott a cigányprimásnak egy-egy magyar dal eljátszására. *Fátyol Lajos*, nagykarólyi cigányprimás, a híres gordonka művész, *Fátyol Károly* fia, lelkesedéssel játszott. Játék után a hercegnő nemcsak megjutalmazta, hanem szóba is állott vele s teljesen közönyös dolgokról perczekig társalogtak.

Ez természetesen nem tűnt fel senkinek, mert a társalgás mindig nyilvánosan történt s azt a hercegnő gyermek kedélyének tudták be.

Négy nappal ezelőtt a hercegnő nem szóbeli uton rendelte meg a nőt, hanem *papirdarabkára írta azt fel*. A kétségbeesett személyzet most meg van győződve, hogy a szökés közvetítésére ezek a papirdarabkák szolgálták s az a körülmény, hogy a hercegnő a primással többször magyarul beszélt, amit az örökös személyzet egyáltalán nem értett. A nyomozás kiderítette, hogy a szökést *Fátyol Lajos* közvetítette és összeköttetésben volt *Mattasich*csal.

Mit szólnak a Burgban a szökéshez?

Bécsbe a Burgba már szerdán délután érkezett hír arról, hogy Köburg Lujza hercegnő megszökött. A hír nem keltett tulságos szenzációt, sőt maga Köburg Fülöp herceg, a ki Pozsonyból tegnap érkezett Bécsbe, se mutatott tulságos megilletődést a hír vételekor. Úgy látszik, a hercegnő ügye a bécsi udvar előtt be van fejezve és nagyon szívesen látnák, ha *Mattasich* és Köburg Lujza házassága elé akadályt egyáltalán nem gördítenének.

Igazolják már azt is, hogy Köburg Lujzát gyöngé elméjének nyilvánították. Sajnáljuk, hogy gyógyintézetekbe száműzték, holott a szenzációnak hamarosan vége szakad, ha a hercegnő cselekszik a maga akaratára szerint.

Igen magas állású udvari hivatalnok, kiveli tudósítónknak volt alkalma a tegnapi nap folyamán beszélgetni erről az úgyről, többek között ezt mondta:

— Csak keveset mondhatok önnek, de ez a kevés is alkalmas arra, hogy észrevegyék azt, miszerint az illetékes körök ez ügyben nagyon megváltoztatták a véleményüket. Itt vannak jelek, amelyek arra engednek következtetni, hogy ez a szökés bizonyos megkönnyebbülést okozott, már csak azért is, mert a hercegnő internálását sokan úgy magyarázták, hogy az tisztán személyes boszu eredménye s nem azé a jóakaráté, amelyet a család a maga megtevelyedett tagjával szemben tanusítani szokott . . .

Sokszor volt ugyanis arról szó, hogy a hercegnőt szabadjára engedjék s tegyen azt, ami neki tetszik. Ettől a tervtől azonban mindannyiszor el kellett állani, mert ebben az esetben a hercegi férj s mindazok, akik a hercegnő ellen tett intézkedéseket annak idején szankcionálták, éles ellentétbe jutottak volna önmagukkal. Ezt pedig mindenáron el akarták kerülni. Ilyenformán a hercegnő szökése, amint ön is beláthatja — némi tekintetben megkönnyebbülést okozott.

— Magának Köburg Fülöp hercegnek sincs egyéb feladata azután, mint a hercegnőt magára hagyni s sajnálattal tudomásul venni a történeteket, a szökést s bevárni a felsőbb helyről jövő döntést, a mely a hercegnőnek a jövőben szabadságot biztosít, de mindenesetre rangja előnyének elvesztésével.

Arra a kérdésre, hogy nem lehetett volna-e így eljárni a kinos ügy kezdetekor? az illető azt mondta.

— Nem, mert az ügy komplikálva volt avval a szomorú váltóhistoriával, amelyben a hercegnő épp úgy érdekelve voltak mint *Stefánia Lonyai grófné* és *Mária Terézia*. Az ellenünk indított eljárás természetesen kétféle megoldást követelt. *Mattasich*nak bűnhődnie kellett, mert bűnös volt, a her-

ZADOR LAJOS

női ruha készítési műtermében
elsőrendű gyakorlott varrónők
felvétetnek.

czegnőnek pedig vissza kellett vonulnia, mert beteg volt. Higgye meg, a középkori felfogásnak nem volt ehhez a kínos ügyszemmi, de semmi köze.

Vármegyénk és közelvidéke.

Közigazgatási tanolyam. A debreczeni közigazgatási tanfolyam *Wesprémy Zoltán* Hajdumegye főjegyzőjének igazgatása alatt szeptember 5-én, hétfőn fog megnyitni. A tantolyamra 23 jegyzőjelölt jelentkezett. A tanárok a régiék maradtak.

Rendkívüli megyegyűlés. Hajdúvármegye szeptember 10-én rendkívüli közgyűlést tart *Rásó Gyula* alispán elnöklété alatt. Az állandó választmány, amely a közgyűlési tárgyakat készíti elő, szeptember 9-én délelőtt 9 órakor tart gyűlést.

Elfogott gyujtogató. Berettyó-Ujfaluban a csendőrség letartóztatta *Piskolti János* napszámost, ki ellen alapos a gyanu, hogy a községben támadt tüzesetek nagy része az ő gyujtogatásából eredt. A lakásán házkutatást tartottak a csendőrök s ez alkalommal több gyanus tárgyat találtak. A berettyó-ujfalui járásbírósg jelentést tett a nagyváradi ügyészséghez és várják a helyszíni szemle megtartására a vizsgálóbíró.

Vérengző utonállók. Paptamásiból írják nekünk: Minap délután három itteni lakos *Szűcs Gyula*, *Z. Nagy Bálint* és *Telegdi Bálint* a nagyváradi vásárról igyekeztek hazafelé, Bihar alatt három gazficzkó utjokat állotta. *Z. Nagy Bálintot* leráutották és agyba-főbe verték, nemkülönbén *Telegdit* is véresre püfölték. Hogy a harmadik *Szűcs Gyula* megmenekült, annak köszönheti, hogy szilaj lovai megvadultak, eliramodtak és hazáig meg sem álltak. A másik két ember ott maradt az uton, véresen összetörve. Hozzá tartozóik éjjel mentek keresésükre s *Péchy doktor* lakásán lették meg őket ápolás alatt. Akadt ugyanis jószívű ember, aki felszedte őket az utról és az orvoshoz vitte. Az esetet bosszu művének tulajdonítják. *Szűcs Gyula* jelentéktelen sérülést kapott, de a másik kettő talán életben sem marad.

Kirabolt templom. Hajdú-Dorogon az elmúlt éjjel a gör. kath. templomot kirabolták. A tetteseket szerdán sikerült a rendőrségnek Hajduböszörményben elfognia. A lopott értéktárgyak megkerültek.

Nem kell a kegyelem.

Esküvő a fegyházban.

Szabadkán, a halálra ítélt *Dimovics* rablógyilkos előtt kedden délelőtt hirdették ki a király kegyelmét. *Dimovics Miklós* most már könnyebb lélekkel nézhet a jövőbe, mert a háta mögött álló csontember a király szavára leeresztette kaszáját. Végkép azonban nem távozott el mellőle, mert a börtönök levegőjében állandó tanyája van és a kérdések-kérdése, hogy élve hagyja-e el illavát a gyilkos cigány.

Reisner Lajos ügyvéd a védenczét meglátogatta. A fogházfelügyelő szobájába vezette be *Dimovicsot* a fegyveres börtönőr és itt történt meg a beszélgetés is, amely gondolkozóba ejtheti a lélekbuvárt az emberi, avagy állati lélek rejtelmei felett. Már első tekintetre visszataszító a gyilkos. Kisdülledt szemöldökcsonthajai, beesett ferde, alacsony homloka gyilkosra vallanak a frenologus előtt is. Fekete, apró szeméi könybe

lábadnak gyakran, de csak olyankor, mikor a maga sanyaru sorsáról beszél. A védő első kérdése természetesen az volt, hogy örülsz-e a kegyelemnek?

Hamisítatlan, cigányos dialektusban felelt a kérdésre.

Oh, dehogyan isz erllek, inkább eltek vona meg érte. Nem llet az ényim.

Elámultak a jelenlevők. Hónapok óta azon könyörgött *Dimovics*, hogy csak ne akasztanák fel, csak zárják börtönbe; a kegyelmi szó után megdöbbenő képmutatással kiván halált magának.

— Sürögnyözzön a tekintetes ur a király urnak, hogy öljenek meg. *Nem kell nekem hóhér, jó losz a sintér is.*

Azután azt kérdezte a védő, hogy megbánta-e a bűnét s az örökös fegyházra ítélt fegyencz a legnagyobb arcátlansággal tagadta le a gyilkosságát. Fantasztikus mesébe fogott az indiai királyasszonyról és a védő intő, dorgáló szavai sem voltak képesek más vallomásra bírni.

Szóba került a gyilkos felesége és családja is és a fogházfelügyelő megemlítette, hogy a *Dimovics* fiát és büntársát *Dimovics Ferencz* néven ítélték el, holott *Dimovics* nincs törvényesen összeeskerve a feleségével. A védő megkérdezte *Dimovicsot*, hogy hány gyermeke van, mikor hallotta, hogy kilencz, humánus, nemes eszméje támadt és megkérdezte tőle, hogy akarja-e gyermekeit törvényesíteni. Megmagyarázta neki, hogy a gyermekei nem viselhetik addig jogosan a nevét, amíg törvényesen össze nem esküszik börtönben levő életpárjával és figyelmeztette, hogy mielőtt a földi bűnhődését megkezdéné, törvényesítheti a gyermekeit, akik most törvénytelen magzatok. A gyilkos összetett kezekkel kérte a közbenjárást. Meg akar esküdni hitestársával; úgy mond aki vel harmincz éven keresztül élt együtt és sirva mondta, hogy legalább ezt engedjék meg neki, ha már nem hisznek az ártatlanságában.

Dr. Reisner Lajos csütörtökön megtette az ügyészségnél a szükséges lépéseket, azután dispencziót kérnek és néhány nap múlva megtartják a szomorú házasságkötést is. Az örök hűség csakugyan nem lesz üres beszéd a *Dimovics Miklós* részéről.

Mi az ujság?

Száznegyven ember megmérgezése. A feketehalmi szász gyűlést lakoma fejezte be, amely után a vendégek gyanus körülmények között megbetegedtek. A megbetegedés oka vaszilin-mérgezés és ezért a brassói cukrársz ellen, aki a lakomára a süteményt szállította, megindították a vizsgálatot.

Szökés a fogházból. Beregszászról jelentik, hogy az ügyészség fogházából három lezárt kovácszigány megszökött. Valami módon kinyitották a zárka ajtaját és az ügyészség épületének tetejére mászva, onnan három összekötözött lepedő segítségével leereszkedtek és megszöktek.

Mikor a véletlen tréfálódzik. Madridból felelte érdekes eset híret írják. Cabezonban, egy *Santander*-tartománybeli helyiségben. Ugyanis nemrégiben két áldott állapotban levő nő sétálgatott a falu közeleiben, miközben az egyiket szülési fájdalmak lepték meg s a fűbe heveredve, egy egészséges fiugyermeknek adott életet. A szülésnél barátinője segédkezett. Mikor a szegény asszony már annyira magához jött, hogy hazafelé indulhatott volna, sajátságos dolog történt. A másik nő lett rosszul s rövid idő múlva ő is ugyancsak egy egészséges fiucsemét hozott a világra. Itt kezdődik az eset komikusabb része. A falubeli

asszonyok megneszelve a dolog hírét, seregestül zarándokoltak ki a mezőre, ahol a két újszülöttet kézzel-kézre adva nézegették s végül úgy összecserélték, hogy ma már az anyák se tudják, hogy saját gyermeküket hordozzák-e keblükön, vagy a másét. Várniok kell, míg a két fiu annyira meg nem nő, hogy az arczvonások hasonló voltából lehessen kisütni: melyik hová tartozik?

Három halál a hűtlen asszony miatt. Megdöbbenő szerelmi dráma híre érkezik *Kornyarére* községből. *Globu Tódor* vagyonos parasztgazda fiatal feleségét találkan érte a saját fivérével. Fejszét ragadott és előbb öccsét, majd nejét megölte, holttestüket azonkívül szörnyen megcsontította. Véres tettének elkövetése után az erdőbe sietett, ahol felakasztotta magát. *Globu* a falu leggazdagabb embere volt. Egyik fia honvéhadapródiskolai növendék.

Halott, mint adófizető. A hivatali rideg bürokrata felfogás nem törődik a külső eseményekkel, tisztán a betű után indul. Ennek a következménye az a különös dolog, hogy *Nagyvárad* város adóhivatala megtesz most egy halottat adófizetőnek. A jövő évi legnagyobb adófizetők névsorában szerepel ugyanis *Hermann Benedek* 437 korona adóval. A megadózott ember azonban nem fog egy krajczár adót se fizetni, mert körülbelül 8—10 év előtt meghalt. De az adóhivatal ezt eddig nem tudta.

Az oláh ember az oláh papokról. Herczeg *Ferencz* programbeszédje alkalmával *Mikalakán Popovics* Koszta súlyosan megsértette az ottani román papokat. A programbeszéd közben odakiáltotta:

— **A mi papjaink tolvajok és betyárok!**

Ezért *Daszkál Jusztin* és *Morár János* mikalakai lelkészek becsületsértés és rágalmazás miatt *Popovicsot* feljelentették az aradi járásbírósnál.

Hármas halál a kut fenekén. *Goretowski* moszkvai papnak három fia, kik közül a legidősebbik mérnök, a középső főiskolai hallgató, a legifjabbik pedig gimnazista volt, leszállt egy bedugult kutba, hogy ott a bedugulás okát kutassák. A három közül azonban egy sem tért vissza, mert a kutból felszálló mérges gázok megölték őket.

Győzni vagy halni. A hivatalos értesítésben, melyet *Saharow* az augusztus 26-iki ütközetről *Pétervárra* küldött, a következő eset áll: „Egy megebesített japán tiszt, kit mi elfogtunk és apoltunk őrizetlen pillanatban egy sziklán szétmorzsolta a fejét.” Még azon elhatározást, hogy győzni, vagy halni kell, soha oly kérlelhetlen komolysággal nem követték, mint most a japánok és úgy tetszik, hogy nemcsak a japán nép vagy hadsereg, mint ilyenek határozták el, hogy győznek, vagy elpusztulnak, hanem minden katona a saját egyéniségére nézve is ezt tökéltelte el. Példátlán, a hadi történetben hallatlan életmegvetéssel harcolnak a japánok. Érdekes a japán harcos pszichológiájára nézve, hogy azon csata, melyben a *Saharow* által említett tisztet elfogták, a japánok győzelmével végződött. Tehát, noha a győzelmet az övéi aratták, ő, személyére nézve nem akarta azt a szégyent elviselni, hogy a foglyok közt legyen. Nem kevesebb csodálattal kell adóznunk a japánok fizikai erélyének, mint bátorságuknak és halálmegvételüknek. Nem csekély izom és idegerő kell ahhoz, hogy valaki úgy végezze ki magát, hogy fejét egy sziklán

szétmorzsolja. Még hozzá ezt egy megsebesített férfiú tette egy tizenötórás csata rettentő fáradalmi után. Hogy mikép tudnak az oroszok ilyen ellennel végezni, beláthatatlan.

Hat óráig a tengerben. Az „Adria” gőzös egyik matróza Spraicz Ferencz, a ki a hajó fedélzetén elaludt, a tengerbe esett, anélkül, hogy a hajó legénysége észrevehette volna. Spraicz, aki kitűnő uszó, 6 óra hosszáig tartotta magát a vízen, míg végre észrevette az Olga Pachinó nevű gőzöst és roppant kiabálására megmentette.

Agyonverte a jégeső. Kedden Bányavölgyön galambtojás nagyságu jégeső volt, mely nagy károkat okozott. Egy kis gyermekket a mezőn a jég agyonvert.

Adósság miatt öngyilkos.

Felakasztotta magát 251 korona tartozás miatt.

Schiszler Imre 62 éves kaposvári vasuti kocsimázólóról azt állítják azok, kik jól ismerték, hogy derék, szorgalmas és becsületes munkás ember volt és rendezett anyagi viszonyok között élt; vénségére, miután felnevelte négy gyermekét, adósságba keveredett. Állítólag csak egy nagyobb summa keserítette el, 251 korona, amelylyel Weinberger Mór főutcai kereskedőnek tartozott. A hitelező pert indított az öreg vasutas ellen 251 kor. erejéig.

Az öreg Schiszler kétségbe volt esve, hogy agg korában megéri azt a szegényt, hogy régi butorait elárverezik a hitelezők, mert fizetni sehogy sem tudott. Érezte, hogy ezt a csapást nem tudja túlélni. Tegnap reggel három óraker felkelt ágyából s kivánszorgott az udvarra.

Felcséggének feltűnt, hogy férje sokáig időzik kint s 4 óra után kiküldte leányát, nézze meg mit csinál s hol marad el olyan sokáig az édes apja. A leány hosszú keresés után visszajött s azt mondta anyjának, hogy sehol sem találja az öreg embert. E re maga az asszony indult férje keresésére, a kit a ház kertjének hátsó részén csakhamar meg is talált. Schiszler 4 centiméter vastagságu kötéllel felakasztotta magát a fára, lába alatt szék feküdt eldölve, amelyet valószínűleg kirugott maga alól.

Reggel 9 óraker a járásbíróság folyosóján Molnár dr. aljárásbíró harsányan kiáltotta ki az új tárgyalás feleinek neveit:

— Schiszler — Weinberger!

— Schiszler meghalt, választott a felperes, de a butorait nem vitte el a másvilágra.

Egyházak és iskolák.

Dr. Jászai Rezső megérkezése.

A debreczeni kegyesrendi főgymnasium új igazgatója megérkezett és hivatalát elfoglalta. A tanári kar a legnagyobb szeretettel fogadta új vezetőjét, a kiváló fiatal tudóst, aki Váradi Károly helyét méltóképen fogja betölteni.

Mondhatni, hogy szerencsés választást tett rendkormány, amikor ilyen jóhírű és nagymultu intézet élére ily világlátott férfiut állított, aki gazdag tapasztalataival, jeles képzettségével, alapos tudásával, szónoki és írói talentumával városunk kulturális emelkedését is hasznosan elősegítheti.

Az intézet nagy nyeresége mellett kitűnő tudóst, íróst és szeretetreméltó társadalmi férfiut nyer benne Debreczen városában. Az új igazgató a szegedi Dugonics-társaság tudományos osztályának egyik legmunkásabb tagja volt. Országos nevű történész, kritikus, kitűnő tankönyv- és utirajzíró.

Számos városban az ő történeti tankönyveiből tanulja ösmerni és szeretni az ifjuság a magyar hazát. *Magyarország oknyomozó története* című munkáját a hivatalos közlöny is a legnagyobb elismerés hangján méltatja és ajánlja.

Másik műve *„A francia forradalom történetirása hazánkban”* külföldön is nagyfelfűnést keltett. A párizsi Revue eritique de histoire című kritikai folyóirat nagy dicsérrel szolt róla.

Utirajzai az ifjuság legkedvesebb olvasmányai, értékükre pedig Maszlaghy és Hermann ilyen irányu műveivel versenyeznek.

De nagy tudománya mellett rokonszenves és előkelő társadalmi embert is nyerünk benne. Szegeden közszeretben állott, itt is mihamar kénytelenek leszünk őt megajánlani dékozni szeretetűnkkel.

Az isr. hitközségi tagok figyelmébe. Értesítetnek a t. tagok, hogy a Deák-Ferencz-u. templomban az istentisztelet további rendelkezésig következő időkben fog tartatni: Péntek este fél 7 óraker, szombaton d. e. 9 óraker, d. u. fél 5 óraker. Köznapokon reggel 6 óraker és este fél 7 óraker, f. hó 4-én vasárnap a „Szeluchoth” hajnali 4 óraker, a többi napokon „Szeluchoth” hajnali fél 5 óraker.

Beiratások a polgári fiúiskolába. A polgári fiúiskolában a különbözeti és felvételi vizsgálatok szept. 2-án d. e. 8 órától tartatnak meg. A fennmaradt helyekre a beiratkozás szept. 1, 2 és 3-án történik; az iskolai év ünnepies megnyitása pedig szept. 6-án, kedden d. e. 9 óraker lesz az intézet dísztermében.

Kereskedő tanoncok beiratása. A kereskedő tanoncziskolába a beiratások szept. hó 4-én, vasárnap d. e. 10—12 ó. szept. 7-én, szerdán és szept. 10-én, csütörtökön d. u. 2—4 ó. fognak végbemenni. A javító és pótló vizsgálatokat szept. 4-én, vasárnap d. e. 10—12 ó. és szept. 7-én, szerdán d. u. 2—4 óráig tartjuk meg. Minden tanuló a beiratkozásnál az első félévi tandíjt lefizetni tartozik. Az első izben beiratkozók tanonczszerződésüket, iskolai és születési bizonyítványukat is kötelesek előmutatni. A beírás alapjául szolgáló bejelentő lap, melyet a tanuló főnöke tölt ki és ir alá, az iskola kapusánál kapható.

Beiratások a Stephánia árvaház iskolájába. A jótékony nőegylet Stephánia árvaházának iskolájába a beiratások szeptember 1—3 közt lesznek a délelőtti órákban.

Az Abeles-féle polgári és elemi leányiskolában (Hatvan-u. 23.) a jövő tanévre való beiratkozások naponta délelőtt 9—12-ig, d. u. 3—5-ig eszkozölhetők.

Beiratások a nőipariskolában. A nő ipartskolában a beiratási kezdetét vette és tart még e hó 2. 3. és 5-én naponként d. e. e—12-ig, d. u. 3—5-ig. Kubék Erzsébet igazgató.

Beírás az ispotályi óvóba. Az ispotályi ev. ref. kisdudóvodába még eszkozölhetők a beiratások. Felkérletnek a t. szülők, hogy a beiratáshoz kereszteleési és himlőoltási bizonyítványokat — sziveskedjenek hozni.

UJDONSÁGOK.

Hazatérés a nyaralásról.

Főnt, főnt kerek magasán az égnek, mely nevető kékjét borongató szürkére váltja ma holnap föltűnik előcsapata a délnek vonuló golyáknak. Nyárutói hűvös szellők játszanak a fák első sárga leveleivel . . .

Nagy bolond ládák, tömött kofferek terpeszkednek el a vasutról jövő bérkocsikon. Vidám ábrázatok mosolygása köszönti a hintókról a járókelőket. Jön vissza a faluzó, fürdőző város.

Napról napra sűrűbben látni az utcán szinte új alakokat, jó ismerősöket, akiket ujjá tesz barna-piros színe az arcznak, eleven ragyogása a szemnek, délcezegebb tartása az egész nekitelt testnek.

Mert a fehér falusi házak között, a szabad mezőkön, a kies fürdőkön ujjászűlelik a test és a lélek, mely agyoncsigázódott a városi kóházak között.

Hej, mi más ott harmatos hajnalban meglesni a sárgarigót, amint pajkosan fűtül az ezüstlevelű nyárfa ormán, mint idehaza a verebek közgyűlését hallgatni a bakancsos idyllek unalmas színhelyén.

Hej, mennyivel nagyobb gyönyörűség odakünn a lombos fák, hűvös hegyoldalak zöld pázsitján az árnyékban heverve elmerengeni a bárányfelhők futásán, mint idebent az olvadó aszfalton, tudakolni az időjelzőtől: napon aszalódunk-e holnap, vagy locspocsban didergünk?

Ott még a nap is másképp süt, a szé is másképp fuj, de még az eső is másképp esik. Itt éget a nap, de gyógyít, itt porokád a szél, de altatót dudol, miközben az akác lombot sodorgatja, itt sár lesz az ég könnyéből, ott enyhítő itala a szomjas mezőnek.

Poézis ott minden, dal, szín, illat, üdőség, elevenység, — aminek most mind vége szakad, mert eresztgeti már hideg lehetét a savanyu kedvű ősz.

És visszajön a város, népesebbek lesznek az utcák, elevenebb a korzó. Fürdő, falut, pusztát, tanyát, jegenyét, sárgarigót elfelejtene a hálátlan emberek, legfeljebb szerelmes leányok emlékeznek róluk, odasugván az őszirózsás gavallérnak:

— Ah, milyen unalmas volt ott a világ — maga nélkül . . .

Polgárver a rendőrkardon.

Az éj sötétjében összevagdalt csizmadia.

Régóta nem történt Debreczenben olyan eset, mint csütörtökön hajnalban az Eötvös utcán, ahol a 60. számú rendőr úgy összevagdalta Cziczó József polgárembert, hogy súlyos sebesülten fekszik a közkórházban. Szerencsére sérülései nem életveszélyesek és néhány hét alatt fel fog épülni. A véres esetről az alábbi tudósításunk számol be:

Csütörtökön hajnali 2 óraker ment hazafelé az Eötvös utcán Balázs Zsiga

Iskola öltönyöket legczélszerűbb vásárolni

Gerő E.

férfi-, fiu- és gyermekruha üzletében, mert legjobbat tartja és olcsóbb mint bárkinél másutt. DEBRECZEN, piacz-utca 47., a Dreher söracsarnok és a Hungaria kávéház között.

60. számú rendőr. Végh Gyula rendőrkapitány legénye. Alaposan berugott az elseje öröme. Vele szembe jött Cziczó József Nyil-utca 46. sz. alatt lakó csizmadia, aki szintén benyakalt valahol, úgy hogy alig állott a lábán. A két részeg ember összeveszett, a minek szomorú vége lett, mert a rendőrkardot rántott és alaposan megvagdalta a csizmadiát, akit vértől boritva szállítottak a kórházba, ahol sebeit bekötötték.

Délelőtt hallgatta ki Mile Pál rendőrfogalmazó a sebesültet, **aki semmire sem emlékezik vissza.** Azt sem tudja, mi történt vele, hol járt és ki bántotta. Négy sérülése van. A fején keresztül hatalmas vágást kapott, de a kemény koponya állta.

A második vágás az arcot érte az orrán és a száján keresztül. A orrából és az ajkából le is szelt a kard jókora darabot, úgy hogy örök életére elcsufította az arcát. A harmadik vágás a balkarját érte. A rendőr ekkor még a kardjával mellbe is szurta. A szurás oly erős volt, hogy a kard ketté tört. Ez a szerencséje Cziczónak, mert a nekidühölt rendőr talán még halálra szabdalja.

Balázs Zsiga 60. sz. rendőr beösméri, hogy ő ejtette a csizmadián a sérüléseket, de azt mondja **önvédelemből követte el tettét,** mert őt Cziczó pofonverte, sőt bicskát is rántott. Egyébként azt állítja, hogy ő is kapatos volt.

Ez a védekezése a rendőrnek azonban alig állhat meg, mert hiszen Cziczó tökrészes volt és a magával is tehetetlen ember nem volt oly veszedelmes ellenfél, hiszen az első kardcsapás is elég lett volna neki és ha tényleg bicska volt a kezében, mért nem ütött a kardjával a jobb kezére? Az önvédelemnek nagyon is meszerű a látszata. A rendőr ellen a bűnügyi és a fegyelmi eljárást már megindították.

— **Uj kerületi orvos.** Az Amerikába utazott Szentpály Béni dr. kerületi orvos helyére a polgármester ideiglenes minőségben dr. K. Szalay Béla orvost nevezte ki. Az új kerületi orvos már meg is kezdte működését.

— **Kiadóhivatalunk** vezetését a mai naptól kezdve Révész Lajos a Kassán megjelenő „Felsőmagyarország” című napilap volt kiadóhivatal vezetője vette át. Révész Lajos régi, kipróbált erő, a ki kellemes modorával tapasztalatait ezentúl lapunknál fogja érvényesíteni. Ajánljuk őt a közönség figyelmébe.

— **Piaci helypénz-szabályrendelet.** A városi tanács ma tartott ülésén tárgyalta az új piaci helypénz szabályrendeletet. A tanács nagyobb változtatásokat

nem eszközölt a szabályrendeletben, amennyiben lényegében minden pontra nézve magáévá tette a jog- és pénzügyi bizottság javaslatát. A szabályrendeletet a tanács kinyomtatja s kellő időben tanulmányozás végett szétosztja a törvényhatósági bizottság tagjai között.

— **Vasutépítés a Pallagra.** A pallagi vasut építését végre a jövő héten megkezdik. A debreczen-balkányi vasut engedményese nem kezdette meg a vasut építési munkáit és miután a vasut építésének legutolsó határidejét a földmívelési kormány szeptember 1-ig állapította meg, a városnak kell a vasutat kiépíttetni. Aczél Géza főmérnök ma terjeszti be a vasut építésére vonatkozó előmunkálatokat és a jövő héten már megkezdik a munkálatokat.

— **Orr a rendőrkapitánynak.** Az utcái világításra vonatkozólag Végh Gyula rendőrkapitány még a múlt hóban terjedelmes beadványt intézett a tanácshoz, melyben erősen kifogásolja az utcák világítását. A tanács ezt megelőzőleg ugyan már elrendelte, hogy este egy órával tovább, vagyis éjjelig világítsák az utcákat, mégis a főkapitány beadványát kiadták a világítási bizottságnak. A világítási bizottság pontrólpontra megzafolja a főkapitány észrevételeit és **felhívja a főkapitányt, hogy helyesebben tenné, ha közegeit kötelességük teljesítésére utasítaná.** A világítási bizottság válasza alapján a tanács felhívta a kapitányt, szigoruan utasítsa a rendőrséget, hogy ügyeljenek fel, hogy a lámpákat ne rongálják meg és ne oltogassák el és a tetteseket szigoruan büntessék.

— **Megjutalmazott jegyző.** Hajdudorog képviselőtestületének szerdán tartott közgyűlésében, manapság párját ritkító esemény folyt le. Kányuk Lipót jegyző fizetésének felemeléséről lévén szó, a hallgatóság is közbe kiáltott: az ami igazi jegyzőnk, az apánk, meg kell adni neki a jutalmat! A vezető egyének javaslatára, a teljes számban jelenlevő bizottsági tagok egyhangulag elhatározták, hogy Kányuk Leopold jegyzőnek, odaadó szorgalma, tevékenysége, hivatali buzgalma elismerésül évi fizetését a városi pénztár terhére 1600 koronára emeli fel. A határozatot a hallgatóság tüntető éljenzéssel fogadta.

— **Uj csatorna építése a cserén.** Az alsónyírvideki vízlecsapoló társulat a Nagy-Cserén új 3. számú oldalcsatornát akar lét síteni. Az erre vonatkozó építési tervek s műszaki munkálatuk szeptember 1-től október 3-ig közszemlére lesznek kitéve a vármegyeházán.

— **Igen értékes ajándék** lesz minden előfizetőnk részére az a vaskos naptár, a melyet december elején minden előfizetőnknek díjtalanul, utánfizetés nélkül megküldünk. A Debreczeni Független Ujság Naptára Debreczen és Hajdúvármegye jól összeállított címtárát fogja tartalmazni és azon kívül dús szépirodalmi részzel lesz ellátva. A kik szeptember 1-től lapun-

kat megrendelik, azok is **ingyen** kapják a Debreczeni Független Ujság nagy képes naptárát. Telefon számjaink: 18 és 339. A lap előfizetési ára 1 óra 1 korona.

— **Meghaltak.** Kenyeres Erzsébet ev. ref. 10 hónapos, Szabó Erzsébet ev. ref. 2 napos, Ungvári Erzsébet ev. ref. 8 hónapos csecsemők, Bó i Lajosné Vámosi Julianna róm. kath. 22 éves, Klement Róza róm. kath. 22 éves hajadon varrónő.

— **Kész a fancikái vasut.** A város erdőbirtokán épített fancikái vasut már elkészült teljesen és a városi tanács most a kereskedelemügyi kormányhoz felterjesztést intézett, hogy a műtanrendőri bejárást sürgősen rendelje el.

— **Czigányvállpör.** Tollas cigány hűtlenségen érte a feleségét. A hűtlenség igen kézzelfogható volt, hogy a láraók felszarvazott ivadéka olyan bösztüven törte a fejét, amilyen még nem volt a cigányson. (Persze a cigányok között.) Addig törte a fejét, amíg ki nem találta. Elment az ügyvédhez és tántoríthatatlan szándékát fejezte ki, hogy elváljék feleségétől, aki tiz esztendei házasság után szégyent hozott a fejére. Az ügyvéd felveszi a tényállást, azután azt kérdezi fekete színű kliensétől, hogy mikor esküdt meg a feleségével. Meghököl a cigány, nagyot néz és kinyögi, hogy semmikor se.

— **Váltóhamisító asszony.** A rendőrség bonyolult váltóhamisítási perben folytat vizsgálatot. K. György a feljelentő, a felesége pedig — a váltóhamisító. Az asszony összesen 14 váltót hamisított 2150 korona értékben a férje és mások nevére. A váltókon az ő neve is szerepel, de a többi mind hamis.

— **Harcz eseléd és gazda közt.** Hajdudorogon kedden este Rác Mihály és sógora, Farkas Mihály kimentek a tagra. Rác Mihály a lovait a jászoknál találva, kérdőre vonta eselédjét, Rákó Györgyöt, hogy meri a drága takarmányt pocskolni, mikor a lovak az eső után verődött jó tarlón is még jól lakhatnak? A kocsis álmos is volt, fáradt is volt és visszaszólt valami nem tetszőt, mire a gazdaja arczul csapta, úgy hogy a fiu csak úgy szédelt tőle. De a szolgát sem a golya költötte, a hajdan vitézkedő Rákó nem hajdúvére felfortyant benne s késével a gyomrozó gazdába szurt, de szerencséjére mindkettőjöknek, mert a késpenge a mellbordán megsiklott s a gyomorizmon futott le végig úgy, hogy azt veszélyesen felhasította. Farkas Mihály sógora veszedelmét látva, segítségére sietett s a hős Rákó nemzetség ivadékát öklével arczba csapta, úgy hogy a szerencsétlen szolgának egyik szeme azonnal kiömlött. A kézbe fogott Rác Mihály pedig fogával esett a szolgájának előzetesen s egyik fülét leharapta. Rác Mihály is, Rákó is összerogytak fájdalomkban. Farkas Mihály legott szekerére nyálabolta Rác Mihályt s bevitte a városba, hol Kányuk Lipót jegyző, Papp János rendbiztos esküdt s a csendőrség által megejtett előleges vizsgálata után dr. Rittersporn Miklós városi orvos éjjeli 12 órákor kezelés alá vette és tántongó mély sebeit összeférezelte. A vizsgálat folyamatban van.

Tankönyvek bekötését **Dávidházy Kálmán**

könyvkötészet, Fűvészkert-u. 9. sz. alatt a legjobb kivitelben legolcsóbban készíti. — Ugyanott minden könyvkötészeti és műipari munkák a legújabb ízlés szerint készíttetnek.

— **Mi van a szivarban.** Szerkesztőségünkbe hozták ma egy „kurta” szivart, melyben felbontás után egy 17 centiméter hosszú pamutrojt volt, mint a milyennek a kendőkön szokott lenni. Erre az illetékesek bizonyosan azt fogják mondani, „hisz csak nem tehetünk bele minden szivarba egy aranyat!”

— **Halálozás.** Apré, ártatlan lélek haláláról étesít bennünket az alábbi gyászlap: Ungvári Katicza 1904. augusztus hó 31. életének 9. havában elhunyt. Földi részei 1904. szeptember hó 2-án délután 3 órakor fognak Teleki-utca 3-ik számú háztól az evang. ref. egyház szertartása szerint a Kossuth-utcai temetőbe örök nyugalomra helyeztetni. Bánatos szülei: Ungvári Dániel és neje Nagy Juliánna.

— **Füredi József** hegedűművész zenedei tanár hazaérkezett nyári szabadságáról. Jelentkezni lehet lakásán: Egyháztér 5. sz. alatt.

— **Gyanus alak.** Az éjjel Hatvan-utcán csavargott Tóth János napszámos. A rendőr igazolásra szólította fel, Tóth megijedt és futásnak eredt. Mikor a rendőr el érte és kérdőre vonta a szaladásért, azt felelte, hogy nagyon fél. Bekísérték és most folyik a vizsgálat, hogy a kitiltáson kívül mi oka lehet így félni neki.

— **Tiltott visszatérés.** Hely és foglakozás nélkül csavargott a nagyerdőn Deszki Gábor és Tóth János csavargók. Haza fogják őket tolonczolni.

— **Tamburások a Dréherben.** A híres hajai tamburás zenekar, amelynek nrmása a szép hangú Kopetti Nándor, szerdán este óta a Dréher sörcearnokban tart hangversenyt néhány napig. A tamburás zenekart, amely kitűnően szervezett énekkar is egyuttal, érdemes meghallgatni.

x **1000 drb. „King” cigarettá hűvel 1 frt.** „King” parafával 1.80. Egyiptomi különlegesség „King” 1.20, valódi „Pharao” 1.50. Kapható kizárólag Mentze Henrik újdonságok áruházában.

Templomrabló betörők.

Express tudósítás.

Hajdudorog, szeptember 1.

Hajdudorogon szerdán virradóra a dorogi gör. kath. egyházi észrevette, hogy az előttevaló este jól bezárt templomajtó nincs bezávarolva. Rögvest az oltárfülkébe sietett, hol a templom edényeket tartogatják és észrevette, hogy a tiszta aranyból való **áldozati edények hiányzanak.** Rémtűlt arccal tett jelentést Ujhelyi Andor lelkésznek, ki azonnal az előjáróság és a csendőrséghez izent.

Az előjáróság élén Kanyuk Lipót jegyző, a csendőrségről Gurbay őrsvezető másodmagával a helyszínén termettek és megállapították, hogy az aranykehely a hozzátartozó eszközökkel a többiek közül eltűnt. A szinarany kehely régi ötvösmű 300 grmos volt, a hozzátartozó tálcza lánccostól 50 grm súlylyal birt.

Azonnal megindították a nyomozást azon gyanus kinézésű vándorlegények után, kiket előző napon a templom szolgálja az oltár előtt buzgólkodni látott, kiknek egyike örönek erejével a sekrestyébe akart betolakodni, hova természetesen nem bocsátotta be.

A városban híre terjedt a templom kifosztásának és a lakosság a templomtérré, a városházudvarra csoportosult, s nagy izgalmak közt tárgyalta a hallatlan merényletet.

Délután táviratilag értesítették Hajduböszörményből Ujhelyi Andor lelkészt, hogy két fiatal embert letartóztattak, kiknél a dorogi templomból elorzott szentedényeket megtaláltak. A kurátor, a pap, s egy csendőr

azonnal elindultak kocsin Böszörménybe. Az összesereglett nép pedig türelmesen várakozott visszatértükre. A toronyba felküldött harangozó úgy páróra mulva lekiáltott:

— Jönnék . . .

Erre a nép megindult a Kossuth Lajos utczán az állomás felé s utban lelték a kocsit, melyen két csendőr közt a két betörő ült. A csendőrök megállították a kocsit és leszállították az elfogottakat és gyalog kísérték a község házához. A néptömeg nyomukban felháborodva kiabálta:

— Bocsássák el, majd megőrizzük mi.

— Szétszakítjuk.

Egy asszony közbeszépítette:

— **Nekem a kezét adják, hogy szogezem a templomajtóra, hogy ne lopja el a Krisztus poharát.**

— Nekem a lábát . . .

— Nekem a szívét, a gonoszt, az istentelent.

— Nekem a rossz máját . . .

Nem kis nehézségek közt végre Kovács Ferencz járásörmester és Gurba István őrsvezető csendőrök a város legényei vel, a belrendőri esküdttel Papp Jánossal, bejutottak a betörőkkel a község udvarába s ott nyomban bezárkóztak velük.

Künn a néptömeg folyton növekedett s mindjobban követelte a letartóztatottak kiadását ítéletre.

Kovács örmester kilépve figyelmeztette a népet a csendre s megnyugtatta őket, hogy megvannak a szentegyek s ha hazahordozkodnak a városházáról meg is mutatja a holmit.

— Hadd lássuk.

— Hun van?

Kovács befordult s kevés vártatva felmutatta a népnek a szentkelyhet négy darabra törve.

— Az istentelenek!

— Annyifelé kell őket szaggatni.

— Tépjük széjjel.

A nap lebukott az ég pereméről a nánási határ felleggüggönye mögé, a dorogi népcsoport mégis ott álldogált a foglyok ajtaja előtt.

Esti takaródó után kezdett oszlani azon reményben, hogy holnap kézbe csipheti a foglyokat, ha Nánásra kísérik őket. Ezen reményük megcsalta őket, mert a csendőrség másnap déli vonattal a betörőket ügyesen kicsempészve elszállította a debreczeni ügyészség oltalma alá.

A templomfosztók 20—22 évesek. A miskolci czirkusz alkalmazottjai. Váradra indultak gyalogszerrel s utjukban ejtve Dorogot, belátogattak a templomba. Egyiket Balogh Károlynak hívják s szalárdi illetőségű, a másikat Czakó Jánosnak és Szentkirályra való.

Elfogatásuk — a dorogi csendőrség táviratai nyomán — a böszörményi rendőrbiztos érdeme, kinek szemébe tűnt a két gyanus alak és tarisznyájukban a szétdarabolt kehelyrészek elárulták gazdájuk cselekedetét. Mindent beismertek. A templomajtót fűrészszeléből alakított kulccsal nyitották fel. Balogh Károly vállalt magára mindent s hozzátette:

— Két esztendő jár érte Szamosujváron vagy Illaván; kibirom.

TÁVIRATOK.

Rákóczi sirhelye.

Pozsony, szeptember 1. *Thaly* Kálmán országgyűlési képviselőt meghívta Berzeviczy Albert vallás- és közoktatási miniszter, hogy vele, együtt menjen el Kassára és a dombban állapítják meg a helyet, a hová a Rákóczi hamvait befogadó koporsót tenni fogják. A bizottságban lesz még Bubicz Zsig-

mond kassai püspök, Schulek Frigyes és Czizler Győző építészek és Stróbl Alajos szobrász.

Az előrenyomuló japánok.

Pétervár, szeptember 1. A vezérkarnak táviratozta Saharov tábornok augusztus 30. kelettel: Ma reggel Szekun és Kvangtung — mellett a Kajcsen folyó jobb partján előőrseink erős ellenséges hadosztályra bukkantak. Az ellenséges hadosztály tüzérése és a lovassága a gázlón kelt át és a Jangceng-bányák felé nyomul. Csapatink megütköztek az ellenséggel. **Veszteségünk nagy. Mrnho szki vezérőrnagy súlyosan megsebesült, Stackelberg tábornok erős zúzódásokat szenvedett, de azért helyén maradt.** Liao-jangtól délre balszárnyunk visszavonul. **Mukdentől északkeletre 10.000 főnyi japán sereg nyomul előre** nagy gyorsasággal Mukden felé.

Lujza hercegnő szökéséhez.

Budapest, szeptember 1. A vizsgálat megállapította, hogy Waitzer nevű ur készítette elő a szökést, ki Lujza hercegnővel ugyanazon szállodában lakott a földszinten. Két kocsival várta éjjel ő a hercegnőt, Mattasich pedig automobilon volt. **A szolgálomelyzet nem tudott a szökésről. Mattasichnak 50.000 márkájába került a szökés előkészítése.** Sok pénz van vele. A horvát törvények értelmében a **nórablás a legszigorubban büntetendő.** Csak Franciaországban adják ki a menekülőket, kiknek **6 órai előnyök van az üldöző hatósággal szemben.** Alighanem sikerül a svájci határon át Franciaországba jutniok.

Magyar felirat.

Fiume, szeptember 1. A tengerészeti akadémia parancsnoksága rendeletet kapott, hogy magyar feliratot helyezzen az épület homlozatára.

Kuropatkin kelepczében.

London, szeptember 1. Kuropatkin hadserege, amely három oldalról van körülzárva, rettenetes ellentállást fejt ki, minek folytán minden képzelhető vérengzések történnek, amelyekre példa alig van a háborúk történetében. Liao-jang előtt különösen a japánoknak az orosz középhad ellen — intézett támadása — a leghevesebb. Kétszer voltak már a támadó japánok azon a ponton, hogy a centrumot áttörjék, de mindkétszer sikerült az oroszoknak pozíciójukat visszafoglalni. A harc ezen a helyen már két nap és két éjjel szakadatlanul tart. Eddig a japánok körülbelül kétezer embert veszítettek. Körülbelül ugyanannyi veszteség érte az oroszokat is. Egy meredek domb körül a harc rettenetes volt. Ott körülbelül nyolczszáz embert hagytak a japánok halottakban és sebesültekben. amíg a helyet elfoglalhatták és az ellenséget futásra kényszerítették. Az oroszok visszavonulása majdnem ugyanolyan vérengzéssel járt, mint maga a domb körül folyó harc. Mert a japánok késő estig üldözték az ellenséget, mindaddig, amíg a további üldözésben a sötétség meg nem akadályozta őket.

Az oroszok visszavonulása rendetlen volt, sőt az éj homályában egymásra lövöldöztek abban a hiszemben, hogy az ellenség még mindig a sarkukban van.

Port-Artur ostroma.

Tokio, szeptember 1. Itt biztosra vesszük, hogy Port-Artur most már igen rövid idő alatt elesik. A lakosság, mely eddig az orosz erőd bevételének késése miatt türelmetlenkedett, megint megnyugodott. Az ostromló japánok a külső erődítményeket kettő kivételével mind hatalmukba ejtették már. Az oroszok nem szünek még egy percig sem. A japánok Port-Artur előtt egyre nagyobb erősitéseket kapnak. A jelszó most már az hogy minden áldozat árán is, de az erőseget el kell foglalni.

Az oroszok óriási veresége.

Lapunk zártakor, ma hajnalban 3 órakor táviratozza tudósítónk: **Liao-jangnál Kuropatkin serege óriási vereséget szenvedett.** A balszárnyat délelőtt, a jobb szárnyat délután verte vissza Oyama japán fővezér. Hír szerint, a japán csapatok bevették Liao-jangot is.

Nyilttér.*

A mindennapi élet ezer bajai közt, mint a helybeli izr. hitközség szerény tagja s hiva kénytelen vagyok e lap tisztelt hátsábjain felhívni a debreczeni izr. anyahitközség Elöljáróságának becses figyelmét az alábbiakra, mivel a hitközség életében alig vagy éppen nincs alkalmam, de ha nyílna is, nem vagyok ékesesszóló s aranyláncz sines a hasamon, ez pedig a tekintélyhez nálunk okvetlen megkívántatik.

A kinek szeme van, napról-napra láthatja hitközségünknek erkölcsi s anyagi tekintetben való aláhanyatlását, amelyek ma-holnap meglehetősen felszaporodnak; ilyen ezuttal a hitközség által fentartott kóser-hus elárúsítása, melyet köztudomásulag Nagy Jakab ur tart bérben, s bár egész nyáron át az egész országban, de különösen Debreczenben csaknem Isten nevében adják-veszik a vágóhidra való jószágot, mégis a legsilányabb hus kilójáért kénytelenek vagyunk 116—120 fillért fizetni, holott egyéb helyeken, így a szomszéd Nagyváradon a legprimább hus 72—80 fillérért kilónként lehet kapni a hitközségi tagok s mintegy másfélszáz mézárós teljes meglegedése s boldogulására, míg mi itt ki vagyunk szolgáltatva minden verseny nélkül a bérlőnek, kiből így ma-holnap milliómost csinálunk, nem gondolván meg, hogy ilyképpen számos család megélhetésének az útját elvágjuk.

Köztudomásu, hogy a gabella bérbe-adása alkalmával az orthodox hitközség elöljárósága mindég azt vitatja, hogy a jövedelem nagyrésze mind tőlök folyik be s így igazság szerint a jövedelem nagyobb része is őket illeti. Ez eddig csak állítás s beszéd tárgya volt, de előbb-utóbb nekik lesz igazuk, mert az anyahitközségi tagok egy része a „nembánomság, nemtörődömért” sajnos már treffi konyhát rendeztet be, a másik rész pedig az orthodox mézárszékbe jár husért, habár ők is kartelt csináltak Nagy Jakab bérlő urral, de legalább drága pénzüért prima jó hus kapnak.

Ezen nyomasztó s türelmetlen állapotok

* E rovatban közölttekért nem vállal felelősséget s Szerk.

orvoslására volna nekünk a hitközségben egy u. n. husbizottságunk, melynek feladata a husvágatás és kimérés ellenőrzése oly formán, hogy a rituális kóser-ságban, a minőség és pontos kimérésben semmiféle kifogás se legyen. Hol van most ezen bizottság? s feladata teljesítésében mi gátolja? s hogy nézheti ezen türelmetlen állapotokat?

Tudom én jól, van a hitközségben elég okos ember, de egyiknek sem jut eszébe, hogy segíteni kellene hitközségünk tagjain; éppen azért menten minden irigység, feltűnési viszketeg nélkül vagyok bátor egy indítványnyal előállni: a bérlési szerződés bontassék fel Nagy Jakab urral, mivel kötve hiszem, hogy szerződésében lenne a rossz és drága hus mérése, ellenkezőleg a jóminőségű s olcsó husról van benne szó, e tekintetben nem tett eleget szerződésbeli köteletségének, a jelen inséges időket nagy kárunkra kihasználja, drága de rossz minőségű húst ad, mi által a felmondásra maga szolgálta tott okot. Legyen szabad verseny úgy az ár, mint a jó minőségre nézve, teljes garantiát nyújtó vállalkozók lesznek és vannak, s a hus miseriák így bizonyára megszűnnek.

E dologban az én nézeteimet számtalanon osztják s velem együtt várják a gyors orvoslást.

Debreczen, 1904. szeptember 1.

Goldberger Dávid.

LUHI ERZSÉBET

Ásványvíz

Bereg megyében szikla tövében fakad és minden idegen elemtől menten kerül a palackba. Kiváló hatásu különösen torok, tüdő és gége, ugyszintén a gyomorbántalmak minden néme ellen.

Kitünő nyil kaoldószer!

Előkelő orvosok bizonyítványai csodás eredményekről számolnak be.

A Luhi Erzsébet ásványvíz

kitünő üdítő ital és borhoz keverve közkedvelt.

Kapható minden jobb fűszerüzletben és az

Uradalmi ásványvizek bérlőségénél

Szolyván (Bereg megye.)

Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve.

Borsajtók

szőlőzúzómalmok

régi jó hírnevű Felscher féle kassai gyártmányok. Bogyozó ollók, puttonok, szedő vedrek.

Konkolyozó-gépek,

szecska és répavágógépek.

Kerti-padok,

vasbutorok

olcsó madárvédő házikók.

(Szeptember, októberben akasztandók ki.)

Sesztina Lajosnái

DEBRECZEN, Piacz-utoza 23.

MEGHIVÁS.

Az Első debreczeni kézizálog kölcsön intézet részvénytársaság t. részvényesei

1904. év szept. hó 15-én

délután 5 órakor az intézet üzleti helyiségében, Arany János-utca 9. szám alatt megtartandó

rendkívüli közgyűlésre

meghívotnak.

Tárgyak:

1. Alapszabály módosítás.
2. Hitelesítésre 2 tag választása.

Debreczen, 1904. augusztus 31.

Csődkiárulás!

A Komáromi József

Kossuth-utca 6. szám.

feltűnő olcsó áron

kaphatók.

csődtömegéből mindenféle

papíráruk,
levélpapírok,
írópapírok, borítékok,
fényképészeti cikkek,
írónok, tenták,
levelező lapok,
csomagoló papírok,
cartonok, névjegyek,
üzleti könyvek,
írkák, füzetek,
stb. stb.

Ugyanott megtekinthető a nyomda, könyvkötészet és a czinkografia.

Csődkiárulás!

Kossuth-utca 6. szám.

Apró hirdetések.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A egkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűből szedett minden szó 4 fillér.

Varga-utca 43. sz. alatt ujonnan épülő házban 5 szobás uralakás és egy szobás garzon lakás 1904. évi nov. 1 től kiadó.

Fodrászület jömenetelű, felhagyás miatt azonnal eladó. C. im a kiadóhivatalba.

Elköltözés miatt 2 ágy, 1 asztal, 4 szék eladó Bercsényi-utca 69. sz. a.

Egy kisebb lakás mely áll 1 szoba, konyha és egyéb hozzátartozékokból, október 1-től kiadó Bercsényi-utca 69. sz. a.

Kitűnő ebéd és vacsora kosztot kaphat 2 fiatalember Csapó utca 3. sz. atatt.

Rákóczi- és Kuruczokról című füzet 20 fillér leszállított árban kapható a kiadóhivatalban.

Egy éjjeles fiu szerkesztőségünkben azonnal fölvetetik.

Darabos-utca 57. sz. a. ház, mely évente 1500 kor. lakbért jövedelmez, jutányos árban eladó.

Eladó birtok és szeszgyár. Egy 1200 katasztrális hold kiterjedésű, kitűnő minőségű birtok, melyen a legjobb karban lévő gazdasági épületeken kívül egy mezőgazdasági szeszgyár van, évi 2000 hektoliter termelés és hektoliterenként 10 korona refectióval, 50 katasztrális hold dohánytermelési engedéllyel eladó. — Hol és kivel lehet értekezni? megmondja a kiadóhivatal.

Építkezésből kimaradt 2 pár vasajtó olesón eladó Nemzetőr-utca 1. sz. a.

Egy fűszerkereskedő segéd felvétetik. Czim a kiadóhivatalban.

47 hold feketeföld tanyával, Homokkert mellett 6 hold bizlaló eladó. Czim a kiadóban.

Egy kitűnő forgalmu fűszer üzlet család körülmények miatt eladó, Varga-utca 35. szám.

Bórhulladék igen olesón eladó Simonffy-utca 15. sz. a.

Egy jó családból való fiu kéményseprő tanulónak felvétetik Rók Lajos kéményseprő mesternél Hajduszoboszlón.

Mamák és Tanítónők

== becses figyelmükbe. ==

Ajánljuk az iskolai év bealtára jó szintartó himző selymek és pamutok, kötő pamutok, mintakendők a himzéshez és mindenemű kézimunkához való minden hozzávalót.

Legjutányosabban és legjobbban egyedül csak

Füstös Testvérek

női kézimunka és szakértően vezetett nagy választéku előnyomda üzletében. szerezhetők be

Piacz-utca 12. sz.

Hidegvizgyógyintézet

a nagyerdei fürdőben naponta nyitva.

Ugyanott mindenféle gyógyfürdők előállítatnak.

Csemege szőlő

a gróf Degenfeld és Balkányi-féle

Erzsébet szőlőtelep

városi elárusító helyiségében Simonffy-utcai városi bérház 13 sz. naponként friss

csemege szőlő igen olcsón kapható.

Elvállal mindenféle szobafestéseket és tapetirozásokat a legjutányosabb árban

Horváth András

mázoló-, szoba- és templom-festő

== DEBRECZEN, ==

Piacz-utca 21. szám alatt.

12118/1904.

Árverési hirdetmény.

A város tulajdonát képező Jeney Péter féle 41 hold 1260 □-öl fancsikai kaszáló és a Jeney téle 20 hold belső guti kaszáló 1904. évi október hó 1-ével kezdődő három évre a város székházánál 1904. évi szeptember hó 7-ik napján d. e. 10 órakor tartandó nyilvános árverésen s a városi számvevői hivatalban megtekinthető feltételek szerint haszonbérbe adatik.

Ez árverésre a haszonbérrelni kívánók ez uton is meghivatnak.

Debreczen, 1904. augusztus 30.

A városi tanács.

Az őszi és téli idényre!

Iskola öltönyök

fiu- és férfi ruhák a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig

mesés olcsó árban kaphatók

Katz Hermann

czégnél DEBRECZEN, Piacz-utca 43. szám.

Tisztelettel van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy Gróf Andrassy Gyula Mád-Gönczi hegyi saját termésű Szamorodni borainak kizárólagos elárusítását átvettük s ajánljuk eredeti 1/2 literes palaczkokban 1 frt 20 krért.

Ezzel egyidejűleg átvettük Dietzl József cs. és kir. udvari szállító borainak főelárusítását, még pedig ugy asztali, mint pecsenye borokban az asztali borokat is eredeti töltésben hozzuk forgalomba literenként 40 krért.

A Dietzl czég jó hirneve az áru kitűnő minőségéért kellő biztosítékot nyújt.

A midőn tisztelettel kérjük a mélyen tisztelt közönséget, hogy bor be vásárlását nálunk eszközölni sziveskedjék, vagyunk tisztelettel

Lusztig és Bán

fűszer-, bor- és gyarmatáru kereskedők

== Simonffi-utca, városi bérház. ==